

① תנו רבנן: הגזלין ומלוי כרבית שהחזירו - אין מקבלין מהן.

והמקבל מהן - אין רוח חכמים נוחה הימנו. אמר רבי יוחנן: בימי רבי נשנית משנה זו, דתניא:

מעשה באדם אחד שבקש לעשות תשובה,

אמרה לו אשתו: ר'יקה, אם אתה עושה תשובה, אפילו אבנט אינו שלך!

ונמנע ולא עשה תשובה.

באותה שעה אמרו: הגזלין ומלוי רביות שהחזירו - אין

מקבלין מהם, והמקבל מהם - אין רוח חכמים נוחה הימנו.

למאן דאמר

② דדריש [שדרש] ר' חנינא בר פפא: אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, ונוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה, ואומר לפניו: "ריבותנו של עולם, טפה זו מה תהא עליה? גבור או חלש,

חכם או טיפש, עשיר או עני?" ואילו רשע או צדיק לא קאמר (לא שאל), כדרי חנינא (כפי שדרש רבי חנינא); דאמר רבי חנינא: הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים. (ע"פ ר"ל, ע"פ)

③ עולת ראייה א עמי ג: "נשמתי. הנשמה המיוחדת שלי, כלומר: צורתה הפרטית, היא מיוחדת בהתאמה למהות העצמית של האדם, המיוחד באישיות מיוחדת. ואע"פ שאין בכח האדם להכיר את האופי הפרטי של הנשמה, שהיא רוחנית נאצלה, עד שאין אנו מכירים כי אם את מציאותה ולא את פרטי גוניה, מכל מקום זאת אנו יודעים ברור, שכל נשמה היא בעלת אופי מיוחד. לכן בצדק קורא האדם, בעת הרגישו את חייו במילואם בהקיצה, ובידעו שנשמת ד' מאירה בקרבו: שהיא נשמתו הפרטית המיוחדת לו."

עין איה ברכות א פסקה מו עמוד 81: "אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי, עכשיו שנוצרתי כאילו לא נוצרתי. לפני יצירתי, ודאי כל אותו הזמן הבלתי מוגבל שמעולם עד יצירתי לא היה דבר בעולם שהיה צריך לי, שאם הייתי חסר לאיזה תכלית והשלמה, הייתי נוצר. וכיון שלא נוצרתי עד אותו הזמן, הוא אות שלא הייתי כדאי עד אז להבראות, ולא היה בי צורך כי אם לעת כזאת שנבראתי, מפני שהגיעה השעה שאני צריך לעשות [איזה דבר] להשלמת המציאות

אורות התורה יא ב: "האדם הישר צריך להאמין בחייו. כלומר שיאמין בחיי עצמו והרגשותיו ההולכות בדרך ישרה ייסוד נפשו, שהם טובים וישרים ושהם מוליכים בדרך ישרה. התורה צריכה שתהיה נר לרגל, שעל ידה יראה את המקום ששם הטעות עלולה, שלפעמים תתע הנפש בתהו לא דרך. אבל המעמד התמידי צריך להיות הבטחון הנפשי. האיש הישראלי מחויב להאמין, שנשמה אלהית שרויה בקרבו, שעצמותו כולה היא אות אחת מן התורה...".

עין איה שבת א עמי 15 פסי כ: "השכל נעשה באדם כדי לנהל את כל מעשיו וגם את כל רגשותיו הטבעיים. אולם דבר זה ראוי להיות תמיד למורה דרך לאדם, כי לא טוב הוא להרחיב כ"כ את שלטון השכל עד שיפריע את הרגשות הטבעיים ממחלכם... כי אם את כל הנטיות הטבעיות שבאדם, בגופו ובנפשו, ראוי לשומון בתקפן ובבריאותן לפתחן ולשכללן. אלא שעל גביהן צריך שיהיה השכל עומד ומנחיגן, אבל לא יכנס בגבולן לחבל אותן ולהמעיט צורתן. כי המציאות לא תנוצח, וכפי הערך שהשכל יחפוץ לרדות בהן להחריבן, יתגברו הן בשטף עז וימרדו בהנהגת השכל, ותצאנה פרעות

... גם הכחות הקשים שבנפש, הקנאה, הכעס, ומכל שכן הגבורה והגאווה, הם הוכנו לפעול גדולות בנפש גדולה. אמנם לפי מדת גדולת הכחות הנפשיים צריכה מרות השכל להיות עזר עזרפת וגדולה עליהם, למען יעצרו כח להנהיג הכחות החזקים כל אחד על מכונו... אמנם הנטיות הרעות, התאוות חשפלות, שיהיו לפעמים לייסוד לחיים הפרטיים של האדם השפל, הן ינדפו כעשן, ולא יקחו מקום בסדר המציאות והנהגתו. כי סוף הרע לכלות, והטוב יתקיים ויעמוד לעד, "יבש הציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם"... והנה כך היא מדתו של הקב"ה בברואיו, הוא נותן את כל הכחות בשפע רב לפי ערך כח המקבל, כל הכחות הטובים והרעים שהם גייכ טובים כשיתוקנו ויהיו לשימוש הנכון והמועיל, ואין זה ממדת ההנהגה האלהית לקמץ בכחות הרעים ולמעט דמותם, כדי שלא יהי צורך להתגבר עליהם ולעסוק במערכה של תיקון מצדם, שכפי מיעוט הכחות וחלישותם כן מתמעטת מתנת החיים והטוב הגנוז בהם ומוכן להעשות על ידם... אמנם המדות הקשות לא יוכלו להיות חסרות מאומה גדולות שכל ורבת פעלים, אבל צריכות להיות מזויקות עד שיוכלו להיות נכנעות לשכל ומונהגות על ידו, אז תבאנה לתעודתן."